

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความสำคัญในการดำเนินคดีอาญา คือ การค้นหาความจริงว่าข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นเป็นอย่างไร เพื่อนำไปปรับเข้ากับตัวบทกฎหมาย และวินิจฉัยคดีนั้นต่อไป

การแสวงหาความจริงในข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้น ต้องอาศัยการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับคดีทั้งหมด ไม่ว่าจะพยานหลักฐานนั้น จะเป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานบุคคล เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลในคดีอาญา ต้องดำเนินคดีโดยเคร่งครัด ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ต่อเมื่อเป็นที่แน่ชัดว่ามีการกระทำความผิด และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่บัญญัติว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่านักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย” ดังสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “ปล่อยคนที่สงสัยว่ากระทำความผิดสิบคน ดีกว่าลงโทษคนบริสุทธิ์หนึ่งคน” สิ่งที่จะทำให้ไม่มีเหตุสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ คือ ข้อเท็จจริง ในที่นี้คือ พยานหลักฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พยานบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในคดี และสามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริงออกมาให้ศาลรับรู้ได้โดยการเบิกความ และในคดีอาญาที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หากจำเลยรับสารภาพผิด ศาลยังจะต้องสืบพยานต่อไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ที่บัญญัติว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง”

ประชาชนทุกคน มีหน้าที่ให้ความร่วมมือกับรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 67 บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย” ซึ่งหมายความรวมถึง การไปให้ถ้อยคำหรือเบิกความในฐานะพยานบุคคลที่ศาล โดยรัฐมีเครื่องมือใช้บังคับกับพยานที่ ขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลไม่มาให้ข้อเท็จจริง ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ที่ บัญญัติว่า “ผู้ใดขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความหรือให้ส่งทรัพย์สิน หรือเอกสารใดในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพัน บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรานี้มุ่งคุ้มครองรัฐในการแสวงหาความจริงแห่งคดี โดยมีวัตถุประสงค์ให้พยานบุคคลที่รู้เห็นข้อเท็จจริงแห่งคดีมาให้ถ้อยคำหรือมาเบิกความต่อศาล เพื่อให้ได้ความจริง วัตถุประสงค์ของการลงโทษตาม มาตรา 170 นี้ เพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ ให้บุคคล เกิดความเกรงกลัวต่อโทษจะได้ไม่กล้าฝ่าฝืน และหวังว่าโทษนั้นจะมีผลต่อบุคคลทั่วไปไม่ให้เอา เยี่ยงอย่าง และต้องการให้อัตราโทษมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิด คือ ความผิดร้ายแรง มาก อัตราโทษมาก ความผิดร้ายแรงน้อย อัตราโทษน้อย แต่จากการพิจารณาองค์ประกอบความ ผิดตาม มาตรา 170 มิได้บัญญัติรายละเอียดจำแนกความร้ายแรงของความผิด ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ องค์ประกอบความผิดตามมาตรานี้มิได้แบ่งความสำคัญของพยานบุคคลที่มีผลต่อ คดีอาญามากน้อยไม่เท่ากัน หากพิจารณาถึงความสำคัญของพยานบุคคลแล้วจะเห็นว่า พยานบุคคลซึ่งเป็นประจักษ์พยาน จะเป็นพยานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นพยานบุคคลที่รู้เห็น ถึงการกระทำความผิดของจำเลย ซึ่งจะมีความสำคัญในการวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลัก ฐานของศาลที่จะลงโทษหรือปล่อยตัวจำเลย อันจะก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่ความทุก ฝ่าย ส่วนพยานบุคคลซึ่งเป็นพยานแวดล้อมกรณี ก็เป็นพยานบุคคลที่เพียงแต่ให้ข้อเท็จจริง บางส่วน บางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้น ถ้ามีเพียงพยานแวดล้อมอย่างเดียว ก็ อาจจะไม่สามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ความสำคัญของพยานแวดล้อมจึงมี ความสำคัญน้อยกว่าประจักษ์พยาน และพยานบุคคลซึ่งเป็นพยานบอกเล่า ก็เป็นพยาน บุคคลที่มีได้รู้ข้อเท็จจริงแห่งคดีด้วยตนเองเพียงแต่เป็นบุคคลที่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงมาจากอีก บุคคลหนึ่ง ตามกฎหมายลักษณะพยาน ไม่อาจรับฟังพยานบอกเล่าโดยลำพังมาลงโทษ จำเลยได้ ความสำคัญของพยานบอกเล่าจึงมีความสำคัญน้อยกว่าประจักษ์พยาน หรือน้อย กว่าพยานแวดล้อม จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า พยานบุคคลซึ่งเป็นประจักษ์ พยานเป็นพยานที่มีความสำคัญต่อคดีอาญามากที่สุด อันจะเป็นเหตุให้ศาลพิพากษาลงโทษ หรือยกฟ้องจำเลยได้ แต่กฎหมายตามมาตรานี้ก็มิได้แบ่งความสำคัญของพยานบุคคลอันจะมี ผลร้ายแรงต่อคดีอาญาแต่อย่างไร และองค์ประกอบความผิดมาตรานี้ก็มิได้คำนึงถึงมูล

เหตุจูงใจในการกระทำความผิด (เจตนาพิเศษ) เพราะพยานบุคคลบางคนมีเจตนาชัดเจน หมายหรือคำสั่งของศาลเท่านั้น มิได้มีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด แต่พยานบุคคล บางคนมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด เช่น พยานได้รับอำิสสินจ้างจากจำเลยหรือ พวกของจำเลยไม่ให้ไปศาลเพื่อจะช่วยเหลือจำเลยมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง อัน เป็นความผิดที่ร้ายแรงขึ้นเนื่องจากพยานมีเจตนาที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น

ส่วนการกำหนดโทษตามมาตรานี้ ไม่ได้แบ่งระดับอัตราโทษตามความร้ายแรง ของคดีอาญา หากพยานบุคคลชัดเจนหมายหรือคำสั่งของศาลไม่มาให้ถ้อยคำหรือมาเบิก ความในคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็คดีความผิดร้ายแรงหรือความผิดไม่ร้ายแรง ศาลก็อาจจะลง โทษพยานบุคคลทุกคนเท่ากันโดยไม่คำนึงถึงความร้ายแรงของคดีที่หมายเรียกพยานมา เมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 181 ซึ่งเป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐาน ฟ้องเท็จ เบิกความเท็จฯ แล้ว ปรากฏว่า มาตรา 181 ได้แบ่งระดับอัตราโทษออกไปตาม ความร้ายแรงของคดีอาญา กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิดฐานฟ้องเท็จ หรือเบิกความเท็จ ในคดีความผิดร้ายแรงมาก ก็จะมีอัตราโทษสูง หรือกระทำความผิดในคดีความผิดที่ร้ายแรง น้อยลง ก็จะมีอัตราโทษลดลงไปเป็นระดับเพื่อให้สัมพันธ์กับความผิดนั้น การให้ศาลใช้ดุล พินิจกำหนดโทษได้อย่างกว้างขวาง อาจจะก่อให้เกิดปัญหาการลงโทษของผู้พิพากษาได้ เพราะการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษของศาลไม่มีมาตรฐานให้ผู้พิพากษากำหนดอัตราโทษให้ เป็นแนวทางเดียวกันได้ทั้งหมด ทำให้ผลการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษามีแนวทางต่างกัน หลายนัยได้

อนึ่ง ความผิดฐานชัดเจนหมายหรือคำสั่งของศาล เป็นความผิดต่อศาลซึ่งเป็นผู้ เสียหายตามกฎหมาย จึงก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับโจทก์ซึ่งราษฎรที่ฟ้องจำเลยผู้ชัดเจนหมายหรือ คำสั่งของศาล กล่าวคือ โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรนั้นๆ ไม่สามารถฟ้องพยานผู้กระทำความผิด ฐานชัดเจนหมายหรือคำสั่งของศาลได้ เพราะบุคคลที่จะฟ้องคดีอาญาได้จะต้องเป็นผู้ เสียหายหรือพนักงานอัยการเท่านั้น และเจตนารมณ์ของบทบัญญัติ มาตรา 170 ต้องการให้ พยานบุคคลที่รู้เห็นข้อเท็จจริงแห่งคดีมาให้ถ้อยคำหรือมาเบิกความต่อศาลเพื่อให้ได้ความ จริง ฉะนั้น การบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้โดยไม่มีเหตุผูกมัดโทษกับพยานบุคคลที่สำนึก ผิดกลับใจที่จะมาให้ถ้อยคำหรือมาเบิกความต่อศาล อาจจะทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของมาตรานี้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เห็นควรที่จะได้มีการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายเรื่องนี้ให้ละเอียดเพื่อที่จะได้ทราบถึงความเหมาะสม ว่าควรจะเป็นอย่างไร เพื่อให้องค์ประกอบความผิดตาม มาตรา 170 มีการจำแนกความร้ายแรงของความผิด และให้ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิดตาม มาตรา 170 มีความเหมาะสมมากขึ้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษ เพื่อข่มขู่หรือข่มขู่ โดยจะมีการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ซึ่งบัญญัติถึงรายละเอียดที่จำแนกความร้ายแรงของความผิด และมีการกำหนดโทษโดยแบ่งระดับอัตราโทษให้สัมพันธ์กับความร้ายแรงของคดีที่พยานบุคคลขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ไม่มาให้อัยคำหรือมาเบิกความ และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายตาม มาตรา 170 เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และให้ได้ข้อสรุปอันเป็นแนวทางในการเป็นข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ในอนาคต หากได้มีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความเหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อทราบองค์ประกอบและเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170
- 2.2 เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170
- 2.3 เพื่อทราบแนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3. สมมติฐาน

องค์ประกอบความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ให้มาให้อัยคำ หรือมาเบิกความ โดยพยานบุคคล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ไม่บัญญัติรายละเอียดจำแนกความร้ายแรงของความผิด สมควรศึกษาเพื่อทราบรายละเอียดอันเป็นองค์ประกอบที่ชัดเจน สำหรับความผิดฐานนี้

4. ขอบเขตของการวิจัย

มุ่งศึกษาถึงองค์ประกอบความผิดของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 เฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น ไม่รวมถึงคดีแพ่ง

โดยจะศึกษาเปรียบเทียบด้วยวิธีวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากตำรา บทความ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ จากการศึกษาค้นคว้าคำพิพากษาของศาล การสัมภาษณ์นักกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ และนำข้อมูลเหล่านี้มาประมวลวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะสุดท้ายต่อไป

5. ประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบและเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170

5.2 ทำให้มีการแบ่งระดับอัตราโทษให้สัมพันธ์กับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขู่หรือข่มขู่

5.3 เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงและแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170